

המשפחות בישראל 2017



בישראל, כמו במדינות רבות אחרות, התרחשו בעשורים האחרונים שינויים דמוגרפיים-חברתיים אשר הביאו לשינויים בדפוסי המגורים של האוכלוסייה.

תהליכים כמו דחיית גיל הנישואין וגיל הלידה, העלייה באחוז הרווקים ובשיעור הגירושין, הירידה בפריון והזדקנות האוכלוסייה, הביאו לכך שיותר אנשים גרים במסגרת שאינה משפחתית, בעיקר בגילים הצעירים (עד 34) ובגילים המבוגרים (60 ומעלה). ואכן, לאורך השנים חל גידול באחוז משקי הבית של בודדים או של אנשים שאינם קרובי משפחה. אחוז משקי הבית של אדם אחד הגר בגפו עלה מכ-11% ממשקי הבית ב-1959 לכ-19% ב-2017.

בנוסף על כך, ההגירה לישראל הביאה עימה אוכלוסייה עם תכונות דמוגרפיות ותרבותיות אחרות מאלו של האוכלוסייה בישראל. גל ההגירה הגדול מבריה"מ (לשעבר) שהחל ב-1990 מאופיין באוכלוסייה מבוגרת יותר עם שיעורי פריון נמוכים יותר, אך עם גיל נישואין צעיר יותר. לכן מבנה משקי הבית והמשפחות של העולים שונה מזה של כלל האוכלוסייה בישראל.

משק בית - אדם אחד או קבוצת אנשים הגרים יחד בדירה אחת באופן קבוע ברוב ימות השבוע, ויש להם תקציב הוצאות משותף למזון. הם עשויים להיות קרובי משפחה, לא קרובי משפחה או צירוף של אנשים קרובים ושאינם קרובים.

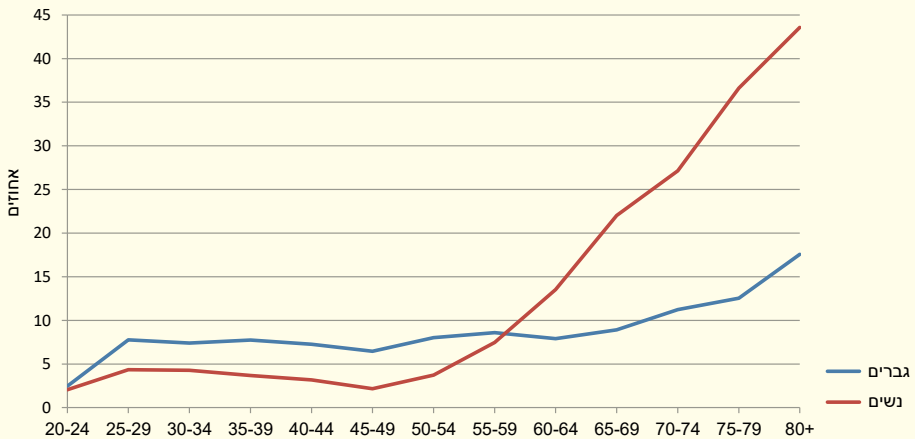
משפחה - שני אנשים או יותר החולקים משק בית אחד וקשורים זה לזה כבעל ואישה, כזוג ללא נישואין או כהורה וילד (כולל ילד מאומץ). כך, משפחה יכולה להיות זוג בלבד, זוג עם ילדים או הורה יחיד (משפחה חד-הורית) עם ילדים. משפחה יכולה לכלול גם סב ו/או סבתא עם נכדים ללא הוריהם, או אחים בלבד הגרים יחד, ללא בני זוג וללא ילדים.

לפי הגדרות אלו, משפחה היא תמיד חלק ממשק בית. אולם, לא כל משקי הבית כוללים משפחה (משקי בית לא-משפחתיים, כמו משקי בית שבהם אדם אחד או שותפים). לעומת זאת, חלק ממשקי הבית כוללים יותר ממשפחה אחת.

משקי הבית¹

- בשנת 2017 היו כ-2,510 אלף משקי בית פרטיים² מספר הנפשות הממוצע למשק בית בכלל האוכלוסייה היה 3.3 (לעומת 3.8 ב-1970). מספר זה גבוה בהשוואה לרוב מדינות ה-OECD. ביותר ממחצית ממדינות אלו גודל משק בית ממוצע קטן מ-2.5 נפשות.
- בראש 82% ממשקי הבית עמד יהודי, ובראש 15% - ערבי³. זאת על אף שהיהודים הם כ-75% מכלל אוכלוסיית ישראל, והערבים - כ-21%. פער זה נובע מהבדלים בולטים בהתפלגות משקי בית לפי גודל באוכלוסייה הערבית ובאוכלוסייה היהודית.
- מספר הנפשות הממוצע למשק בית בקרב היהודים - 3.1 (3.5 ב-1970) ובקרב ערבים - 4.5 (6.0 ב-1970).
- אחוז משקי בית שבהם נפש אחת בלבד היה גבוה פי 2.7 באוכלוסייה היהודית בהשוואה לערבית (כ-21% לעומת כ-8%, בהתאמה).
- חלקם של משקי הבית שבהם חמש נפשות ויותר היה יותר מפי שניים באוכלוסייה הערבית בהשוואה ליהודית (49% לעומת 23%, בהתאמה).
- 80% ממשקי הבית ב-2017 היו משקי בית משפחתיים (שבהם מתגוררת לפחות משפחה גרעינית אחת) - 78% ממשקי הבית היהודיים ו-92% ממשקי הבית הערביים. ברוב משקי הבית המשפחתיים יש משפחה אחת בלבד (75% מכלל משקי הבית).
- כ-20% ממשקי הבית היו משקי בית לא משפחתיים, וברובם (91%) הייתה נפש אחת. משקי בית של אנשים הגרים לבד נפוצים יותר בגילים צעירים (שנות ה-20 וה-30 לחיים) ונפוצים עוד יותר בגילים מבוגרים (60 ומעלה). בגילים צעירים מגורים לבד היו שכיחים בקרב גברים יותר מאשר בקרב נשים. לעומת זאת, בגילים מבוגרים מגורים לבד היו שכיחים בקרב נשים יותר מאשר בקרב גברים. הסיבה המרכזית לכך היא תוחלת החיים הגבוהה בכ-4 שנים בקרב הנשים בהשוואה לגברים, לכן יותר נשים מתאלמנות וגרות לבד.

1 אחוז הגרים לבד לפי מין וגיל, 2017



1 הנתונים על משקי הבית והמשפחות מבוססים על סקר כוח אדם. הם אינם כוללים קיבוצים, מוסדות, מעונות סטודנטים ואת הגרים מחוץ ליישובים (בדוים בדרום).

2 במשקי הבית הפרטיים נרו בשנת 2017 כ-8.3 מיליון נפשות. עוד כ-400 אלף איש התגוררו במוסדות, בקיבוצים, במעונות סטודנטים או מחוץ ליישובים.

3 עוד כ-3% ממשקי הבית הם משקי בית "אחרים". אחרים כוללים נוצרים לא-ערבים ואנשים שאינם מסווגים לפי דת במרשם האוכלוסין.

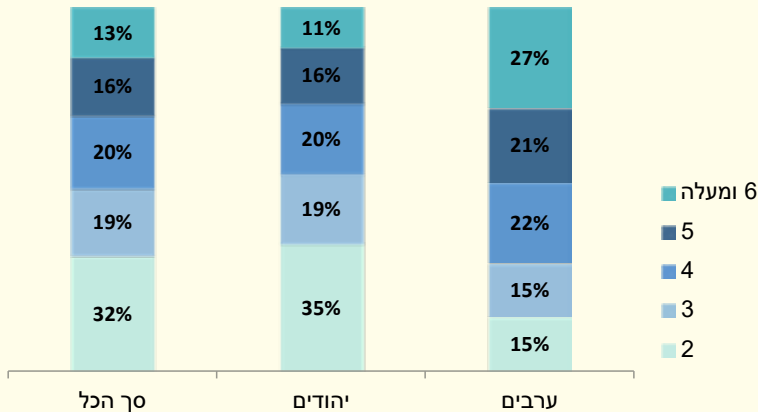
המשפחות במשקי הבית

- בשנת 2017 היו כ-2.06 מיליון משפחות בישראל, מהן כ-1.6 מיליון משפחות יהודיות (79%), וכ-367 אלף משפחות ערביות (18%).
- מגורים במסגרת משפחה נרעינית הם הנפוצים ביותר (כ-89% מהיהודים ו-96% מהערבים בני 15 ומעלה שגרו במשקי הבית הפרטיים).

גודל משפחה

- בשנת 2017 מספר הנפשות הממוצע למשפחה בישראל היה 3.73 נפשות; במשפחות יהודיות מספר זה היה נמוך בנפש אחת בהשוואה למשפחות ערביות (3.58 ו-4.54, בהתאמה). משפחה עם עולי 1990 ואילך מכריה"מ (לשעבר)¹ הייתה קטנה אף יותר, ומנתה 2.99 נפשות בממוצע.
- כמעט מחצית מהמשפחות הערביות מנו 5 נפשות ויותר, בהשוואה לכרבע מהמשפחות היהודיות.

2 משפחות לפי מספר נפשות במשפחה ולפי קבוצת אוכלוסייה, 2017



1 משפחה שבה לפחות עולה אחד שעלה בשנת 1990 ואילך מכריה"מ (לשעבר).

הרכב המשפחה

- מתחילת שנות ה-2000 לא חלו שינויים גדולים בחלקן היחסי של סוגי המשפחות השונות. סוג המשפחה הנפוץ ביותר בשנת 2017 היה זוג עם ילדים בכל גיל (62%). ב-25% מהמשפחות היה זוג ללא ילדים. כ-12% מהמשפחות היו חד-הוריות, בדומה לחלקן מאז 2001. בכמצית מהמשפחות החד-הוריות היה לפחות ילד אחד עד גיל 17.
- אוכלוסיות שונות נבדלות ביניהן בסוגי המשפחות בעיקר כתוצאה משוני בדפוסי הנישואין והנירושין, ברמת הפרייון ובהזדקנות האוכלוסייה. נוסף על כך, נורמות שונות, כגון עזיבה של צעירים את בית הוריהם כדי לגור לבד, תורמות אף הן להבדלים בין אוכלוסיות.
- אחוז המשפחות שבהן זוג הורים וילדים עד גיל 17, היה גבוה פי 1.4 באוכלוסייה הערבית בהשוואה לאוכלוסייה היהודית. באוכלוסייה היהודית, אחוז המשפחות שבהן זוג בלבד היה גבוה פי 2.6 בהשוואה לאוכלוסייה הערבית, בעיקר משום שהאוכלוסייה היהודית מבוגרת יותר מהאוכלוסייה הערבית. אחוז המשפחות החד-הוריות (עם ילדים בכל גיל) היה גבוה מעט יותר באוכלוסייה היהודית.
- במשפחות עם עולי 1990 ואילך מבריה"מ (לשעבר), אחוז גבוה יותר של משפחות של זוגות ללא ילדים בהשוואה לכלל האוכלוסייה היהודית (35% לעומת 28%, בהתאמה) ושל משפחות חד-הוריות עם ילדים בכל גיל (15% ו-12%, בהתאמה). בהתאם לכך, חלקן של המשפחות של זוגות עם ילדים (בכל גיל) בקרב העולים, נמוך בהשוואה לכלל האוכלוסייה היהודית (49% ו-59%, בהתאמה).

3 משפחות, לפי סוג משפחה וקבוצת אוכלוסייה, 2017

עולי 1990 ואילך מבריה"מ (לשעבר)	ערבים	יהודים	סך כולל*	
303.4	366.5	1,630.0	2,057.2	סך הכל (אלפים)**
100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל (אחוזים)**
34.5	10.9	27.9	24.9	זוג ללא ילדים זוג עם ילדים
				גיל הילד הצעיר
37.0	62.5	45.5	48.3	עד 17
12.1	14.8	13.7	13.9	18 ומעלה
				הורה יחיד
				גיל הילד הצעיר
6.7	5.1	6.0	5.9	עד 17
8.7	5.6	6.3	6.2	18 ומעלה

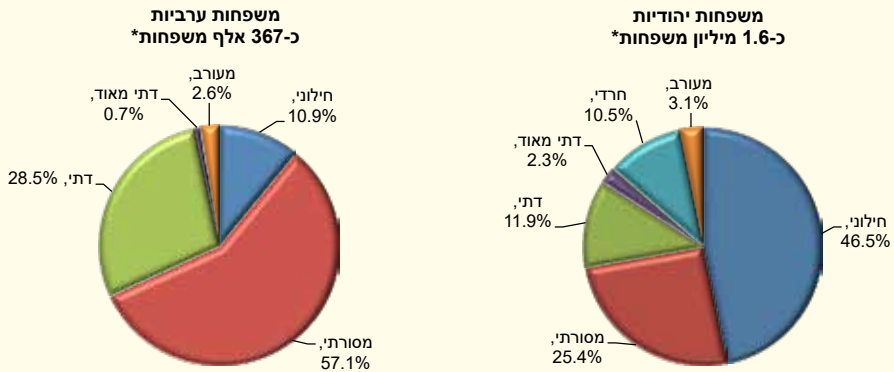
* כולל "אחרים".

** כולל משפחות של אחים ללא בני זוג וללא ילדים משלהם או סב ו/או סבתא ונכדים בלבד.

הרכב המשפחות וגודלן לפי אורח חיים מבחינה דתית

• המשפחות הערביות מסורתיות ודתיות יותר מהמשפחות היהודיות.

4 משפחות לפי אורח חיים מבחינה דתית, 2017



* כולל מקרים שבהם אורח חיים מבחינה דתית הוא אחר או לא ידוע.

- באוכלוסייה היהודית סוג המשפחה השכיח ביותר בכל רמות הדתיות הוא זוג עם ילדים עד גיל 17. באופן כללי, ככל שעולה רמת הדתיות, גדל חלקן של המשפחות מסוג זה. בשנת 2017, חלקן היחסי של המשפחות של זוגות עם ילדים עד גיל 17 בקרב המשפחות היהודיות החרדיות והדתיות מאוד היה הגבוה ביותר (76% ו-68%, בהתאמה). לעומת זאת, בקרב המשפחות הדתיות, החילוניות והמסורתיות הוא היה נמוך יותר (50%, 41% ו-38%, בהתאמה).
- חלקן היחסי של המשפחות של זוגות ללא ילדים ושל משפחות חד-הוריות עם ילדים עד גיל 17 יורד עם העלייה ברמת הדתיות של המשפחות.

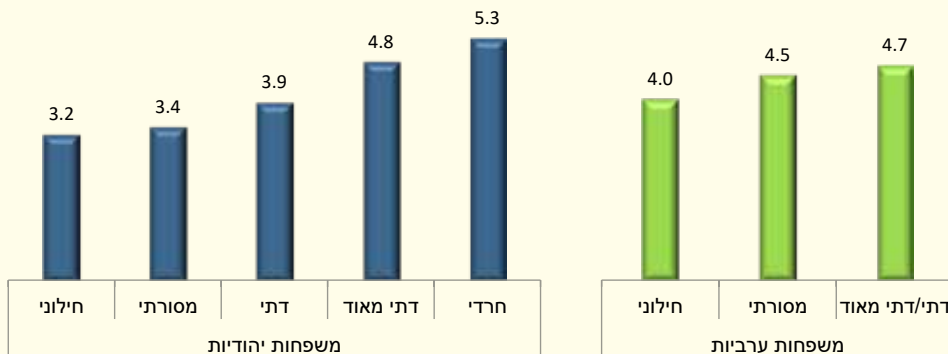
5 משפחות יהודיות לפי אורח חיים מבחינה דתית ולפי סוג המשפחה, 2017

חרדי	דתי מאוד	דתי	מסורתי	חילוני	
170.9	36.6	193.3	413.5	758.6	סך הכל (אלפים)*
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל (אחוזים)*
13.5	16.2	24.2	28.2	32.2	זוג ללא ילדים
					זוג עם ילדים
					גיל הילד הצעיר
76.2	67.8	50.3	38.3	40.8	עד 17
6.7	10.0	15.1	17.7	12.7	18 ומעלה
					הורה יחיד
					גיל הילד הצעיר
2.4	(2.8)	4.3	6.6	7.1	עד 17
1.1	3.2	5.2	8.3	6.6	18 ומעלה

* כולל משפחות של אחים ללא בני זוג וללא ילדים משלהם או סב ו/או סבתא ונכדים בלבד.

- הן באוכלוסייה היהודית הן באוכלוסייה הערבית, ככל שעולה רמת הדתיות, עולה גם מספר הנפשות הממוצע למשפחה.

6 מספר נפשות ממוצע במשפחות יהודיות וערביות, לפי אורח חיים מבחינה דתית, 2017



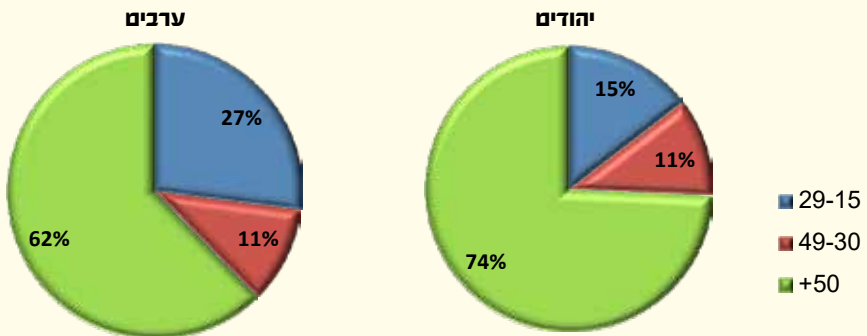
דפוסי המגורים של המשפחות במשקי הבית

- 91% מהמשפחות גרו לבדן במשק הבית, והיתר (9%) גרו עם אנשים אחרים שאינם חלק מהמשפחה או עם משפחה נוספת במשק הבית.
- חלקן של המשפחות שגרו במשק הבית עם אנשים נוספים או עם משפחה נוספת היה גבוה יותר:
 - בקרב עולי בריה"מ (לשעבר) (14%) מאשר בכלל האוכלוסייה היהודית (8%) והאוכלוסייה הערבית (12%).
 - בקרב זוגות צעירים ללא ילדים מאשר בקרב זוגות מבוגרים ללא ילדים.
 - בקרב משפחות של זוגות ללא ילדים (11%) מאשר של זוגות עם ילדים (6%), אך פחות ממשפחות חד-הוריות (15%).
 - בקרב משפחות חד-הוריות עם ילדים עד גיל 17 (18%) מאשר בסוגי המשפחה האחרים.

זוגות ללא ילדים במשק הבית

- בשנת 2017 היו בישראל כ-512 אלף זוגות ללא ילדים (בכל גיל), רבע מכלל המשפחות בישראל וכ-29% מכלל הזוגות. רובם היו זוגות מבוגרים שעברו את שלב הפריור ונידול הילדים, וילדיהם עזבו את הבית.
- בקרב הזוגות הערבים ללא ילדים אחוז גבוה יותר של זוגות צעירים בהשוואה לזוגות היהודים ללא ילדים. הגורמים האפשריים לכך הם: היותה של האוכלוסייה הערבית צעירה יותר מהיהודית (כך שיש בה באופן יחסי יותר זוגות שאך נישאו); משך הזמן הארוך יותר בין הנישואין ללידת הילד הראשון באוכלוסייה הערבית בהשוואה ליהודית (בממוצע, הזוגות היהודים יולדים את ילדם הראשון סמוך יותר לנישואין); הפריור של הנשים הערביות נפרש על פני תקופה ארוכה יותר, וממילא הן ממשיכות לגור עם הילדים כמשפחה של זוג עם ילדים למשך תקופה ארוכה יותר מהיהודיות; צעירים רווקים באוכלוסייה הערבית נוטים פחות מאלו היהודים לעזוב את בית הוריהם, ולעבור לגור לבד או עם אנשים נוספים שאינם קרובי משפחה.

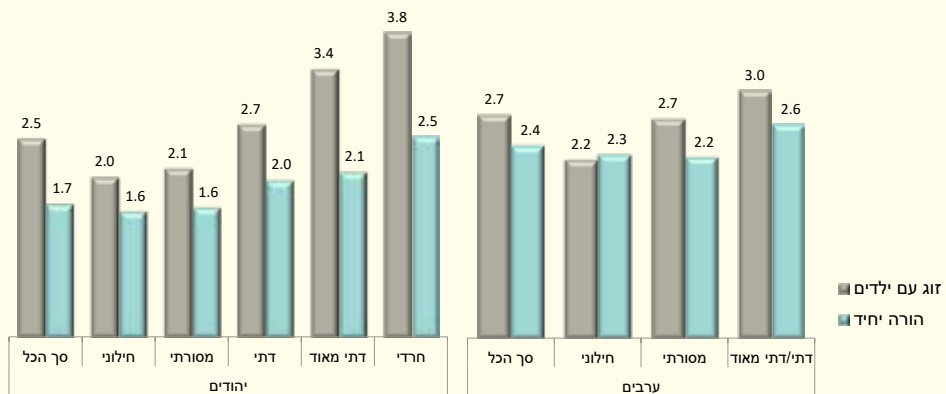
7 זוגות ללא ילדים, לפי גיל האישה וקבוצת אוכלוסייה, 2017



משפחות עם ילדים

- שלוש מכל ארבע משפחות בישראל היו משפחות עם ילדים (בכל גיל), כ-1,535 אלף משפחות. מתוכן, 1,280 אלף משפחות של זוגות עם ילדים (83%), וכ-250 אלף היו משפחות חד-הוריות (16%).
- ברוב המשפחות עם ילדים (73%), גילו של הילד הצעיר במשפחה היה עד 17. במשפחות של זוגות עם ילדים, הילדים צעירים יותר בהשוואה למשפחות חד-הוריות.
- במשפחות עם ילדים עד גיל 17 היו בממוצע 2.4 ילדים עד גיל 17, 2.5 - במשפחות של זוגות עם ילדים, ו-1.8 - במשפחות חד-הוריות.
- מספר הילדים הממוצע עד גיל 17 למשפחה, גבוה יותר באוכלוסייה הערבית (2.7) בהשוואה לכלל האוכלוסייה היהודית (2.4) ובהשוואה למשפחות עם עולי בריה"מ (לשעבר) (1.8).
- מספר הילדים הממוצע עד גיל 17 במשפחות עם ילדים עד גיל 17 גבוה יותר ככל שאורח החיים של המשפחה דתי יותר, הן במשפחות היהודיות הן בערביות.

8 מספר ילדים ממוצע עד גיל 17 במשפחות יהודיות וערביות, לפי אורח חיים מבחינה דתית, 2017



משפחות חד-הוריות

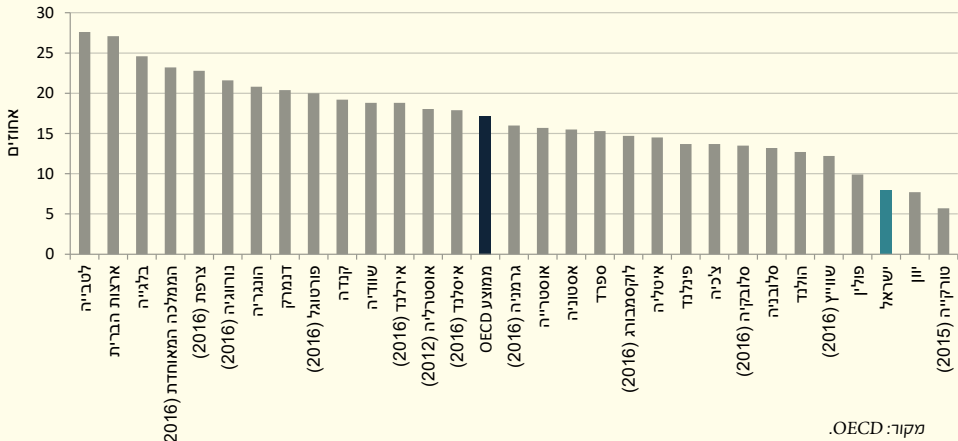
- בשנת 2017 היו בישראל כ-122 אלף משפחות חד-הוריות עם ילדים עד גיל 17. בראש 87% מהן עמדה אישה.¹ ברוב המשפחות החד-הוריות לילדים עד גיל 17, ההורה גרוש.
- בשלוש מתוך ארבע משפחות חד-הוריות עם ילדים עד גיל 17, ההורה נשוי, חי בנפרד או גרוש. במשפחות היהודיות ובמשפחות הערביות היחס דומה. יתר המשפחות החד-הוריות באוכלוסייה היהודית הן ברובן משפחות שבראשן הורה רווק, ואילו באוכלוסייה הערבית - משפחות שבראשן הורה אלמן.

1 ללידות חי של נשים לא נשואות דאו עמוד 19.

ילדים עד גיל 17 במשפחות

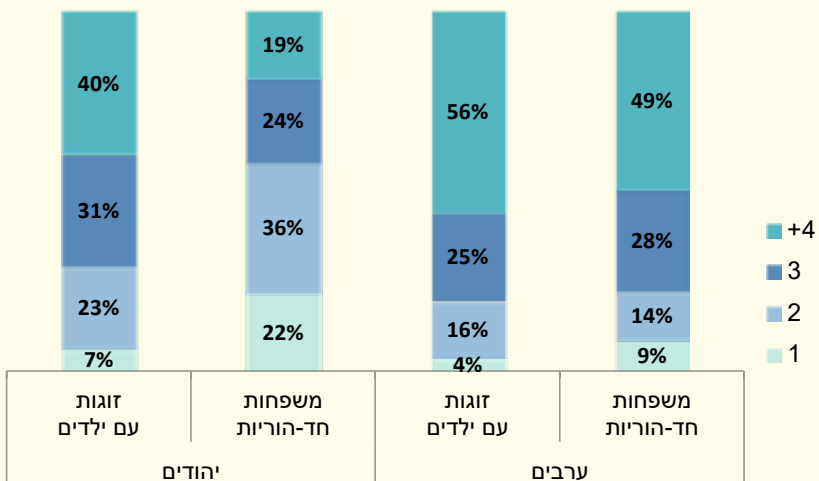
- בשנת 2017 היו 2,729 אלף ילדים שגרו במסגרת משפחה. 90% מהם גרו עם זוג הורים נשואים, 1.6% עם זוג הורים הגרים יחד ללא נישואין, ו-8% עם הורה יחיד (כ-216 אלף ילדים). עם העלייה בגיל הילדים, עולה אחוז הילדים הגרים במשפחות חד-הוריות - מ-4% בגילי 0-2 עד 13% בגילי 15-17.
- אחוז הילדים הגרים במסגרת משפחה חד-הורית בישראל נמוך מזה שברוב מדינות ה-OECD.

9 אחוז הילדים בגיל 0-17 במשפחות חד-הוריות במדינות OECD נבחרות, 2017



- אחוז הילדים שהם ילדים יחידים במשפחה, גבוה יותר בקרב המשפחות החד-הוריות עם ילדים עד גיל 17, בהשוואה לזוגות עם ילדים עד גיל 17 (20% ו-6%, בהתאמה).

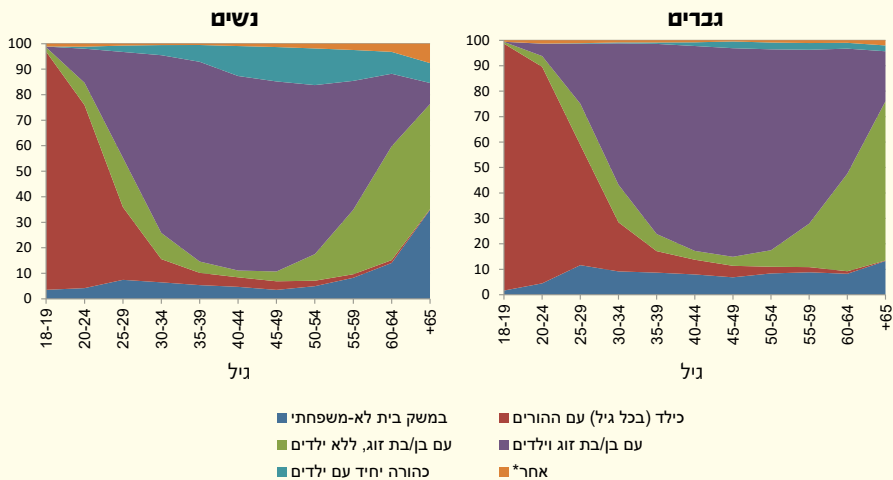
10 ילדים עד גיל 17 במשפחות, לפי מספר ילדים (בכל גיל) במשפחה, סוג משפחה וקבוצת אוכלוסייה, 2017



מחזור החיים המשפחתי של בני 18 ומעלה

- דפוסי המגורים של האנשים משתנים במהלך חייהם. ההדגשות בצבע בפסקאות הבאות תואמות לצבעים שבתרשים 11 להלן.
- בשנת 2017, כ-95% מהצעירים בני 18-24 חיו במסגרת של משפחה, מרביתם **עם הוריהם** (79% מכלל בני 18-24).
- בשנות ה-20 וה-30 לחיים חלה ירידה משמעותית באחוז הצעירים שגרים כילדים (בכל גיל) במשפחה של הוריהם. במקביל, חלה עלייה באחוז הצעירים שחיים עם בני/ות זוג (**עם ילדים** או **ללא ילדים**), שכן רבים נכנסים אז למסגרת של נישואין או של מגורים משותפים ללא נישואין. צעירים אחרים גרים **במשקי בית לא-משפחתיים (לבד או עם שותפים)**, לרוב כשלב ביניים לאחר עזיבת בית ההורים ולפני נישואין והקמת משפחה.
- בשנות ה-30 לחיים מתחילה ירידה באחוז הצעירים החיים **עם בן/בת זוג ללא ילדים**, וממשיכה העלייה באחוז הצעירים החיים **עם בן/בת זוג וילדים** ובאחוז החיים **כהורים יחידים עם ילדים**.
- בשנות ה-50 לחיים המגמות מתהפכות כאשר הילדים עוזבים את הבית או כאשר המבוגרים יוצרים זוגיות חדשה ללא ילדים. אחוז החיים **כחלק מזוג ללא ילדים** חוזר לעלות, ואילו אחוז החיים **עם בן/בת זוג וילדים** מתחיל לרדת.
- בשנות ה-60 לחיים שכיחים יותר המגורים **עם בני זוג ללא ילדים מאשר עם ילדים**. בשנים אלו עולה אף אחוז הגרים במשק בית ללא משפחה משלהם, בקרב נשים יותר מאשר בקרב גברים; אחד מכל עשרה גברים בגיל 65-74 גר **במשק בית לא-משפחתי**, בהשוואה לאחת מכל ארבע נשים בגיל זה. בגילי 75 ומעלה, התופעה מתעצמת - 18% מהגברים גרים במשק בית לא-משפחתי, בהשוואה לכ-48% מהנשים. הבדלים אלו נובעים מתוחלת החיים הגבוהה יותר של הנשים בהשוואה לגברים, יחד עם פערי הגילים בין נשים לגברים בנישואין שמוטירה יותר נשים אלמנות.

11 בני 18 ומעלה לפי מין, גיל והסדר מגורים, אחוזים, 2017

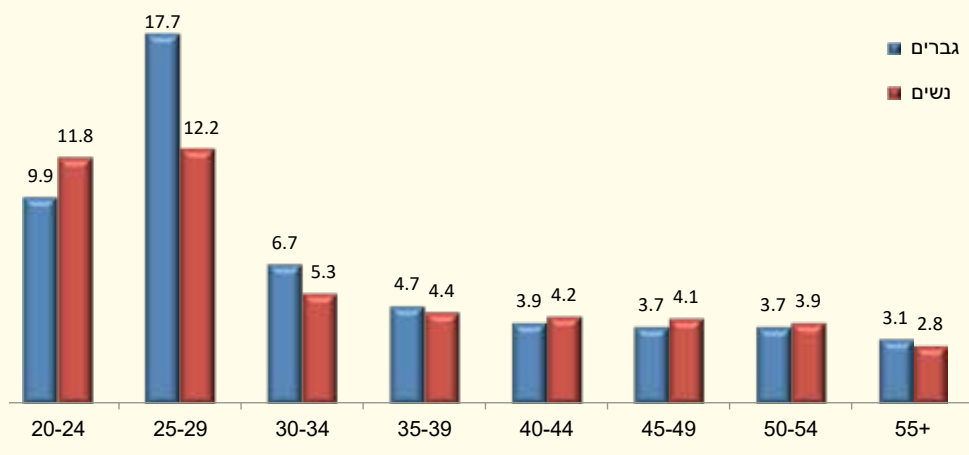


* אחר כולל את הגרים במשקי הבית עם משפחה גרעינית אך אינם חלק ממנה, סב ו/או סבתא הגרים במשפחה עם נכדים בלבד ואת הגרים במשפחה של אחים ללא בני זוג וללא ילדים משלהם.

זוגות נשואים ולא נשואים

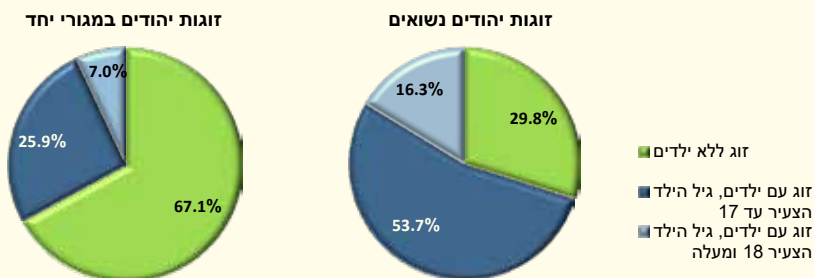
- בשנת 2017 היו בישראל כ-1.7 מיליון זוגות נשואים, וכ-88 אלף זוגות שנרו יחד ללא נישואין (זוגות במגורי יחד). כ-83 אלף מהזוגות שנרו יחד ללא נישואין היו זוגות יהודים.¹
- הזוגות במגורי יחד היו כ-5% מכלל הזוגות בישראל ב-2017, בהשוואה לכ-3% ב-2007. לעומת זאת, במדינות ה-OECD זוגות במגורי יחד היו בממוצע כ-17% מכלל הזוגות ב-2011.
- כ-65% מהגברים והנשים שנרו יחד ללא נישואין היו רווקים וכ-30% גרושים.
- הזוגות החיים במגורי יחד, צעירים יחסית לזוגות הנשואים. לכן, נראה כי בישראל מגורי יחד הם לרוב שלב ביניים לפני נישואין והולדת ילדים.
- כ-47% מהזוגות היהודים במגורי יחד האישה הייתה מתחת לגיל 35, בהשוואה לכ-23% בלבד מהזוגות היהודים הנשואים. כ-25% מהזוגות היהודים במגורי יחד האישה הייתה בגיל 50 ומעלה, לעומת כ-44% מהזוגות היהודים הנשואים.

12 אחוז הגברים והנשים החיים במגורי יחד מתוך כלל החיים עם בן/בת זוג לפי גיל, 2017



- כשליש מהזוגות היהודים במגורי יחד היו זוגות עם ילדים (בכל גיל), לעומת כ-70% מהזוגות היהודים הנשואים.

13 זוגות יהודים נשואים וזוגות במגורי יחד, לפי סוג משפחה, 2017



1 כולל זוגות שבהם רק אחד מבני הזוג יהודי. מלבד זוגות יהודיים, כולל בעיקר זוגות "אחרים".

גורמים דמוגרפיים המשפיעים על מבנה משקי הבית והמשפחות

דפוסי המגורים מושפעים מגורמים דמוגרפיים שונים, ביניהם נישואין, גירושין ופריון.

דחיית השלב של הקמת המשפחה המשתקפת בעלייה בניל הנישואין ובגיל האם בלידה ראשונה, יחד עם הירידה בהיקף הנישואין, הביאה לכך שאחוז הצעירים הגרים במשק בית לא-משפחתי או עם ההורים, עלה. גם מגורים של בני זוג יחד ללא נישואין הפכו לנפוצים יותר, ולרוב הם משמשים שלב מקדים לנישואין. במקביל, העלייה באחוז הגירושין הביאה לכך שיותר אנשים גרים במסגרת שאינה משפחתית. שיעור הפריון הגבוה בישראל, מציב את ישראל בין מדינות ה-OECD עם גודל משק בית ממוצע גבוה יחסית.

נישואין וגירושין¹

היקף הנישואין והגירושין

- 52,809 זוגות² נישאו בישראל בשנת 2016. באותה שנה התגרשו 14,819 זוגות.²
- שיעור הנישואין הגולמי³ היה מהגבוהים במדינות ה-OECD - 6.2 ל-1,000 בכלל האוכלוסייה, בהשוואה ל-4.8 בממוצע ה-OECD. שיעור הנישואין הגולמי עמד על 6.0 בקרב היהודים ו-8.4 בקרב המוסלמים.
- שיעור הגירושין הגולמי³ היה מהנמוכים במדינות ה-OECD - 1.7 ל-1,000 בכלל האוכלוסייה, בהשוואה ל-1.9 בממוצע ה-OECD. שיעור הגירושין הגולמי עמד על 1.8 בקרב יהודים ו-1.4 בקרב המוסלמים.

גיל הנישואין

- בשנת 2016 גיל הנישואין הממוצע⁴ בקרב הנישאים לראשונה היה 27.5 לחתנים ו-25.1 לכלות. ב-45 השנים האחרונות גיל הנישואין הממוצע עלה בקרוב לשלוש שנים בקרב החתנים, ובכשלוש וחצי שנים בקרב הכלות. ברוב מדינות ה-OECD גיל הנישואין הממוצע היה גבוה מאשר בישראל - 32.3 לחתנים ו-30.0 לכלות.

14 גיל ממוצע בנישואין ראשונים לפי קבוצת אוכלוסייה ומין

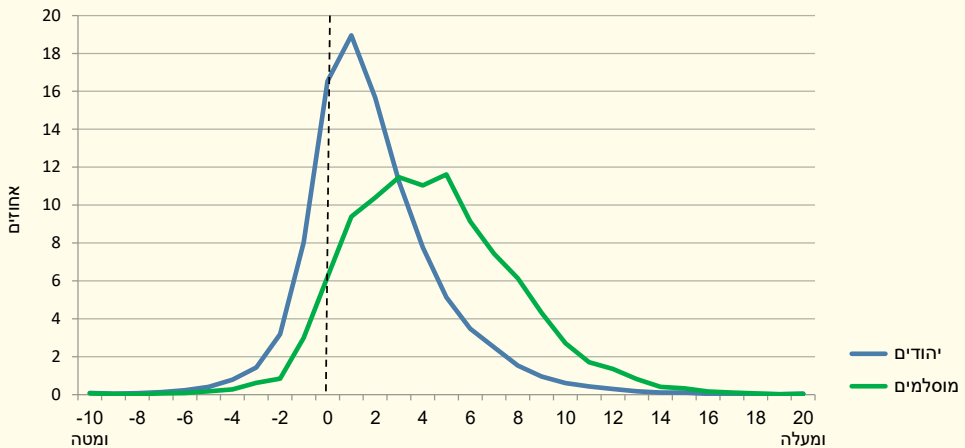
שנה	סך הכל		יהודים		מוסלמים	
	חתנים	כלות	חתנים	כלות	חתנים	כלות
2016	27.5	25.1	27.8	25.9	26.5	22.5
1970	25.0	21.7	25.0	21.8	24.5	20.1

1 הנתונים בנושא זה מתייחסים לשנת 2016, בשל דיווחים מאוחרים על נישואין וגירושין לרשות האוכלוסין וההגירה.
 2 כולל זוגות שדתם אינה ידועה.
 3 שיעור הנישואין הגולמי - מספר מקרי נישואין לכל 1,000 תושבים.
 4 שיעור הגירושין הגולמי - מספר מקרי גירושין לכל 1,000 תושבים.
 הגיל הממוצע אינו מתוקן ולכן הוא מושפע מהרכב הגילים באוכלוסיית השנות.

פער גילים¹ בין החתן לכלה בנישואין ראשונים

- בדפוס הנישואין השכיח בנישואין ראשונים הגבר מבוגר מהאישה (69% בקרב היהודים ו-89% בקרב המוסלמים). פער הגילים היה שלילי (כלומר הכלה מבוגרת מהחתן) ב-14% מהזוגות היהודיים וב-5% מהזוגות המוסלמיים. ב-17% מהזוגות היהודיים וב-6% מהזוגות המוסלמיים לא היה פער גילים כלל.
- באוכלוסייה היהודית יש נטייה להינשא לבני זוג קרובים בגיל: ב-75% מהזוגות היהודים שנישאו לראשונה פער הגילים נע בין 3- שנים עד 3 שנים, לעומת 42% בלבד בזוגות המוסלמים.
- בקרב בני זוג מוסלמיים נפוץ יותר שהגבר מבוגר באופן משמעותי מהאישה. ב-57% מהזוגות שנישאו הגבר היה מבוגר מהאישה ב-4 שנים ויותר, לעומת 23% בזוגות היהודיים.

15 פער גילים בין חתן לכלה בנישואין ראשונים לפי דת, 2016



1 פער הגילים נמדד בגיל החתן פחות גיל הכלה. המשמעות של פער גילים שלילי היא שגיל הכלה גבוה יותר.

אחוז הרווקים באוכלוסייה

דחיית גיל הנישואין משתקפת בעלייה בחלקם של הרווקים באוכלוסייה, בעיקר בגילים הצעירים. במקביל, הירידה בהיקף הנישואין משתקפת בעלייה באחוז הרווקים בגילים המבוגרים.

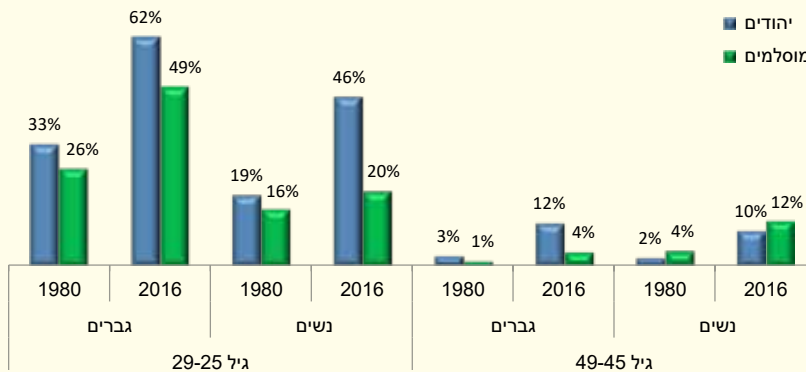
אחוז הרווקים בגילים הצעירים (29-25)

- משנות ה-60-70, עקב העלייה בגיל הנישואין, חלה עלייה ניכרת באחוז הרווקים והרווקות בגילי 25-29, הן באוכלוסייה היהודית הן באוכלוסייה המוסלמית.
- אחוז הנברים היהודיים הרווקים בגילי 25-29 כמעט הכפיל את עצמו - מ-33% ב-1980 ל-62% ב-2016, ואחוז הנשים היהודיות הרווקות עלה באותה תקופה פי 2.4 - מ-19% ל-46%, בהתאמה. אחוז הנברים המוסלמים הרווקים עלה מ-26% ב-1980 ל-49% ב-2016, ואילו באחוז הנשים המוסלמיות הרווקות חלה עלייה מתונה יותר (מ-16% ל-20%, בהתאמה).

אחוז הרווקים בגילים המבוגרים (49-45)

- הירידה בהיקף הנישואין באה לידי ביטוי בעלייה חדה באחוז הנברים הרווקים ובאחוז הנשים הרווקות בגילי 45-49, הן בקרב האוכלוסייה היהודית הן בקרב האוכלוסייה המוסלמית.
- אחוז הנברים היהודיים הרווקים בגילי 45-49 עלה מ-3% ב-1980 ל-12% ב-2016, ואחוז הנשים היהודיות הרווקות עלה מ-2% ל-10%, בהתאמה.
- אחוז הנברים המוסלמים הרווקים עלה מכ-1% ב-1980 לכמעט 4% ב-2016, ואחוז הנשים המוסלמיות הרווקות עלה מ-4% ל-12%, בהתאמה. הירידה בהיקף הנישואין בקרב הנשים המוסלמיות מושפעת ממחסור בגברים בשוק הנישואין. מחסור זה נובע מעלייה ברמת הפריון באוכלוסייה הערבית בשנות ה-50, ה-60 וה-70 של המאה הקודמת ומההבדלים בין המינים בעיתוי הכניסה לשוק הנישואין.¹ לתופעה זו יש השפעה ישירה על הרכב משקי הבית הערביים. שכן, הנורמה בחברה הערבית היא שאישה שלא נישאת, ממשיכה לגור בבית הוריה, וגם לאחר מותם היא נשארת לגור בגפה בביתם.

16 אחוז הרווקים לפי גיל ומין, יהודים ומוסלמים, 1980 ו-2016

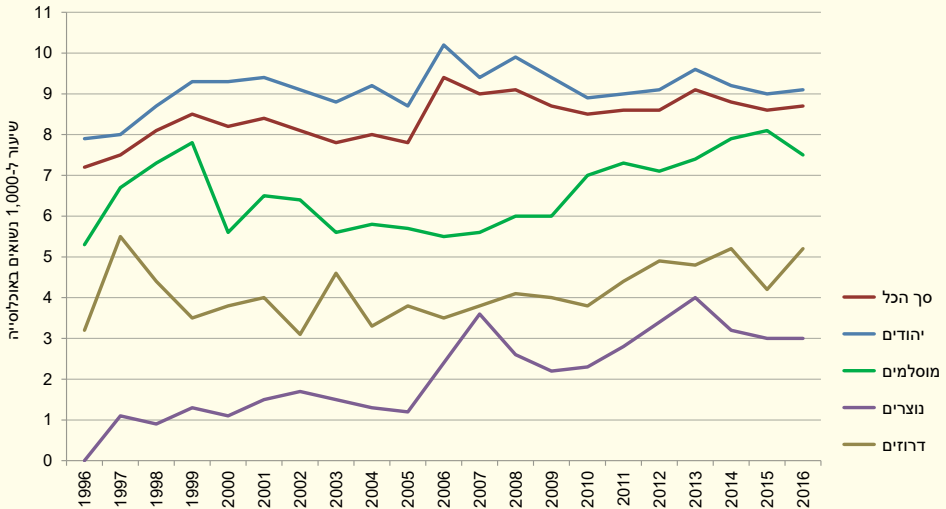


1 ראו: לחיל אהמד (2008). רווקות בקרב נשים ערביות: הגורמים להתרחבות התופעה במרכז ישראל ובצפונה. בתוך ע' מנאע ור' נדא (עורכים), ספר החברה הערבית בישראל (2): אוכלוסייה, חברה, כלכלה, ירושלים ותל אביב: מכון ון ליר בירושלים והקיבוץ המיוחד, עמ' 283-312.

שיעור מתגרשים ל-1,000 נשואים באוכלוסייה

- שיעור המתגרשים ל-1,000 נשואים באוכלוסייה בשנת 2016 היה 8.7 בכלל האוכלוסייה, 9.1 באוכלוסייה היהודית, 7.5 באוכלוסייה המוסלמית, 5.2 באוכלוסייה הדרוזית ו-3.0 באוכלוסייה הנוצרית. בקרב כל הדתות שיעורים אלו היו גבוהים מהשיעורים המקבילים ב-1996. עם זאת, באוכלוסייה היהודית, מתחילת שנות ה-2000, שיעור המתגרשים יציב ונע סביב 9 מתגרשים ל-1,000 נשואים.

17 שיעור מתגרשים ביחס לאוכלוסיית הנשואים 1996-2016

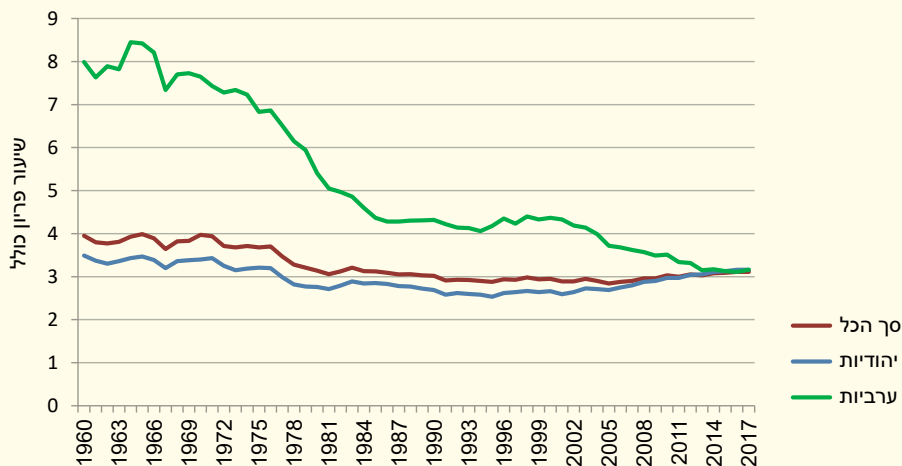


ילודה ופריון

עיתוי הנישואין והיקפם משפיעים על עיתוי הילודה ועל רמת הפריון, ואלו משפיעים כמובן על מבנה המשפחות.

- בשנת 2017 נולדו בישראל 183,648 ילודים. 134,630 (73.3%) מהילודים נולדו לנשים יהודיות, 43,782 (23.8%) - לנשים ערביות, ו-5,236 ילודים (2.9%) - לנשים אחרות.¹
- שיעור הפריון הכוללי בישראל היה 3.11 ילדים לאישה, גבוה יותר מהשיעורים בכל מדינות ה-OECD שבהן נאמד ממוצע הילדים לאישה בכ-1.68.
- שיעור הפריון הכולל של נשים יהודיות, כמו גם השיעור של הנשים הערביות היה 3.16 ילדים לאישה. בקרב הנשים היהודיות נעצרה מגמת העלייה בשיעורי הפריון הכולל שהחלה ב-2001. אז היה השיעור נמוך במיוחד - 2.59 ילדים בממוצע לאישה (בהשוואה ל-3.49 ב-1960). לעומת זאת, בשיעורי הפריון הכולל של הנשים הערביות חלה עלייה - מ-3.11 ב-2016 ל-3.16 ב-2017. קדמה לכך ירידה שהחלה ב-2001 (4.33 ילדים בממוצע לאישה), לאחר כ-15 שנים של יציבות.

18 שיעור פריון כולל לפי קבוצת אוכלוסייה של האם, 1960-2017



1 אחרות כוללות נוצריות לא-ערביות ונשים שאינן מסווגות לפי דת במרשם האוכלוסין.
 2 שיעור פריון כולל בתקופה מסוימת הוא מספר הילדים הממוצע שאישה צפויה ללדת במהלך חייה, בהנחה שבמשך תקופת הפריון שלה (גילים 15-49) יתקיימו התנאים האלה:
 א. סיכוייה ללדת בכל גיל יהיו בהתאם לשיעורי הפריון הסגוליים לפי גיל שהיו קיימים באותה תקופה.
 ב. האישה תחיה עד סוף תקופת הפריון שלה.

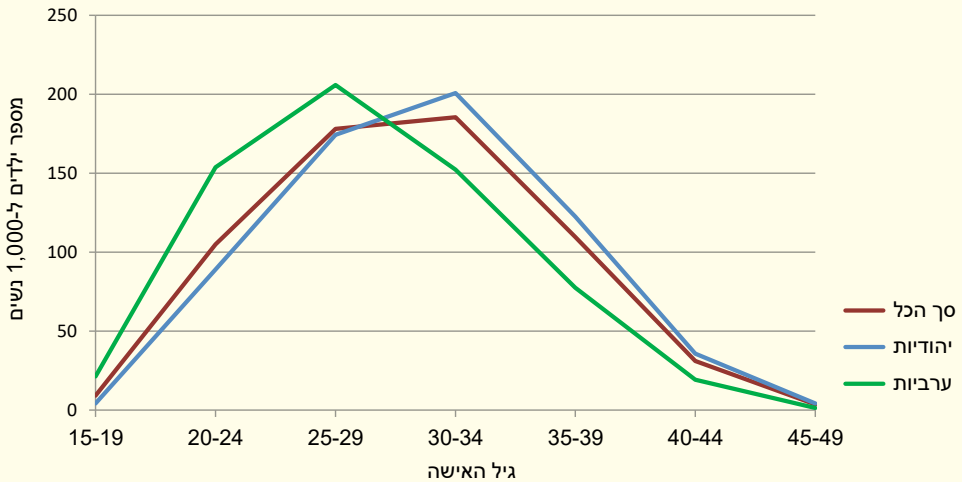
סדר לידה¹

- רמת הפריון הגבוהה בישראל ניכרת גם באחוז הגבוה של ילודים מסדר שלישי ומעלה. בשנת 2017 43.7% מכלל הילודים שנולדו בארץ היו ילדים שלישיים ויותר לאימותיהן, 44.4% בקרב היהודיות ו-44.2% בקרב הערביות. לשם השוואה, באירלנד אחוז הילודים מסדר שלישי ומעלה היה 27.1%, בהולנד - 18.1% ובפורטוגל - 11.3%.

גיל האם בלידה ובלידה ראשונה²

- בשנים האחרונות נשים בישראל נשאות לדחות את הלידה הראשונה לגילי ה-20 המאוחרים, ובאופן כללי ללדת בגילי 30 ומעלה יותר מבעבר.
- בשנת 2017 עמד חלקם של הילודים לנשים בגילם 30 ומעלה על 51.9%. שיא הפריון של נשים היה בקבוצת הגיל 30-34 עם שיעור פריון סגולי³ של 185.5 ילודים לכל 1,000 נשים בקבוצת גיל זו, ואילו בקבוצת הגיל 45-49 היו שיעורי הפריון הנמוכים ביותר - 3.6 ילודים לכל 1,000 נשים.
- נשים ערביות יולדות בגיל צעיר יותר מנשים יהודיות. בגילים הצעירים (15-29) שיעורי הפריון גבוהים יותר בקרב הערביות, ואילו מגיל 30 ומעלה שיעורי הפריון גבוהים יותר בקרב היהודיות.

19 שיעורי פריון סגולי לפי גיל³ וקבוצת אוכלוסייה של האישה, 2017



1 סדר לידה - המספר הסיכורי של לידת החי ביחס לכל לידות החי הקודמות של האם.
2 גיל אם בלידה - הגיל בלידה מחושב על פי החודש ושנת הלידה של הילוד והחודש ושנת הלידה של האם.
3 שיעור פריון סגולי לפי גיל - מספר לידות חי של נשים בקבוצת גיל מסוימת לכל 1,000 נשים באותה קבוצת גיל.

- בשנת 2017 היה גילן הממוצע של נשים שילדו את ילדן הראשון 27.6, לעומת 29.0 בממוצע במדינות ה-OECD.
- נשים יהודיות ילדו את ילדן הראשון בגיל מבוגר יחסית (28.5) לעומת הנשים הערביות (24.5); בקרב מוסלמיות). הבדלים אלו תואמים את ההבדלים בגיל הנישואין בין שתי האוכלוסיות.

20 הגיל הממוצע של האישה בלידה לפי קבוצת אוכלוסייה וסדר לידה, 2017

סדר לידה של הילוד	סך הכל	יהודיות	ערביות
סך הכל	30.4	31.1	27.9
ראשון	27.6	28.5	24.5
שני	29.6	30.4	26.3
שלישי	31.6	32.3	29.0
רביעי	32.2	32.6	31.0

לידות חי לנשים לא נשואות

- בשנת 2017 כ-9.3 אלף מכלל הילודים שנולדו לנשים יהודיות (6.9%), נולדו לנשים לא נשואות.¹ כ-76.3% מהם נולדו לרווקות, 23.1% - לגרושות והיתר - לאלמנות.
- שיא הפרייון בקרב נשים לא נשואות הוא בקבוצת הגיל 35-39 (53.9 ילודים לכל 1,000 נשים לא נשואות בנילים אלו), ואילו שיא הפרייון בקרב נשים נשואות הוא בקבוצת גיל 20-24 (403.9 ילודים לכל 1,000 נשים נשואות בנילים אלו).²
- על אף הגידול בחלקם של הילודים לנשים לא נשואות בארץ בעשורים האחרונים (לדוגמה 1.9% מכלל הילודים ב-1986), חלקם עדיין קטן בהשוואה למדינות אחרות החברות ב-OECD: צ'ילה (71.1%), אסטוניה (58.4%), צרפת (56.7%), דנמרק (52.5%), פולין (24.2%), שווייץ (21.7%) ויוון (8.2%).³

1 מצבה המשפחתי של האישה מתייחס לזמן הלידה.

2 שיעורי הפרייון מתייחסים לשנת 2016.

3 הנתונים נלקחו מתוך אתר ה-OECD <http://www.oecd.org/els/family/database.htm>. הנדרת הארגון ללידות מחוץ לנישואין הוא לידות לאימהות שמעמדן החוקי בעת הלידה היה אחר מנשואה. נכללות בהגדרה זו נשים רווקות, נשים שגרות במגורי יחד עם בן זוג מחוץ לנישואין, נשים גרושות, נשים אלמנות ונשים שחיות במסגרת זוגית אורחית.



הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

אתר אינטרנט: www.cbs.gov.il

המרכז למידע סטטיסטי

רחוב כנפי נשרים 66, פינת רחוב בקי
ת"ד 34525, ירושלים, מיקוד 9134401
טל' 02-6592666 פקס 02-6521340
דוא"ל: info@cbs.gov.il

לפניות של משתתפים בסקרי הלמ"ס

טל' 1-800-210-290
דוא"ל: skarim-lamas@cbs.gov.il

המספחות בישראל 2017

כתיבה: איילת ציונוב, דבורית אנג'ל-זאבי, שלמה נהיר, שושי אינהורן-גרברצ'יק
עורכת סדרת סטטיסטיקה: חגית אנסבך
עיצוב: סקורפיו 88 | אדר א' תשע"ט, פברואר 2019
צילום תמונת השער: דנה פרידלנדר עבור משרד התיירות